

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG
Fornyelse i Danmark

Hold os fast ved dit ORD

7. årgang nr. 3
Maj 1964

og lad din HELLIGÅND lede og styre vore hjerter efter DIN vilje!

Det er 5. s. e. påske, vi får lagt denne bøn i munden. Det er tydeligt, at den skal bruges som kirkens fællesbøn i gudstjenesten, hvor vi altid holdes fast ved centrale ting i kristenlivet. I den private andagt slipper vi så nemt tankerne løs i vort eget og glemmer fællesskabet. Men skal vi ret knyttes sammen som Guds folk i en bæredygtig enhed, er overskriftens to bønner livsnødvendige: At vi holdes fast ved Guds Ord, og Helligånden leder og styrer vore hjerter efter Guds vilje!

Guds ord, som det findes i de profetiske og apostoliske skrifter, bliver hver præst i Danmark forpligtet på ved sin ordination. Han aflægger et løfte til dette ord, ligesom en brudgom aflægger et løfte til sin brud for Herrens alter på sin bryllupsdag. Hver dag må dette ja bekræftes i præstegeneringen. Som ægtefæller må holde fast ved deres løfte "i hvad lykke Gud den Almægtige vil tilskikke dem" i kommende dage, må præsten i medgang og modgang holde fast ved sit ja og lade sig holde fast på det. Menigheden må i forbøn for præsterne bede med Grundtvig: Ja, giv dem trods på Dine ord og lyst til Dine lyse spor.

Nu går ægtefæller i et godt hjem ikke til daglig og foreholder hinanden det givne løfte, men de ved, at det er den indbyrdes kærlighed, der knytter sammen og frigør kræfterne til berigelse af familielivet. Under Guds velsignelse vokser kærligheden "som dagen i vår".

I samlivet med Guds ord kan salmedigteren i den Gamle Pagt sige: "Jeg glæder mig over Dit Ord som en, der har gjort et vældigt bytte", eller: "Dit Ord er en lygte for min fod, et lys på min sti!"

Gudsordet er lys og glæde, men det er også et åndens sværd, et kampvåben, levende og virkende og skarpere end noget tveægget sværd og trænger så dybt ind, at det sønderdeler sjæl og ånd, marv og ben og er dommer over hjertets tanker og meninger.

Vi sendes altså ud i kamp for og med Guds Ord. Det bliver ofte ganske konkrete situationer som den i øjeblikket standende moraldebat.

For at få et sundt syn må vi ved Helligånden have ledet og styret vore hjerter efter Guds vilje.

I forholdet mellem mand og kvinde frembærer menneskelivet vel sine rigeste frugter, men her har det tillige sit mest sårbare område. Derfor må dette forhold med særlig omhu belyses fra Guds ord, værnes og styrkes med det og hente sin inspiration fra det. - Vort legeme er Guds tempel, og Guds Ånd bor i os. - Hvis nogen ødelægger Guds tempel, skal Gud ødelægge

ham. - Ved I ikke, at jeres legeme er Kristi lemmer? Skal jeg da tage Kristi lemmer og gøre skøgelemmer deraf? - I er jo købt og prisen betalt, ær derfor Gud i jeres legeme! Dette er blot nogle få af de mange gode råd, Den Hellige Skrift har til os. Og vi må glæde os, når folk spørger: "Hvad siger kirken, eller hvad siger biskopperne og præsterne, som har fået en nøgle betroet til kirkens skatkamre. Når nøglen sættes i døren, og der lukkes op, er der nok at hente frem til alle livsforhold.

Når Helligånden leder og styrer vore hjerter efter Guds vilje, så ledes vi til at bede med Kristus: Ske ikke min, men Din vilje. Og man tænker på, at Han mente om kampen mod kødet, at det var tre at miste et af sine lemmer, end at hele legemet kastes i Helvede. Er vi så ikke på den rette vej, når vi skal kæmpe, når vi beder: Hold os fast ved Dit ord, og lad Din Helligånd lede og styre vore hjerter efter Din vilje.

Erich Alshauge,
Oksbøl.

KOMMENTAR:

Uansvarlig tale om ansvar

Efter nu at have set fjernsynsudsendelsen "Du og det andet køn" anden gang må jeg som medunderskriver af henvendelsen til ombudsmanden tilkendegive, at jeg finder udsendelsens indhold ganske svarende til forhåndsamtalen. Imidlertid efterlader udsendelsen ikke bare spørgsmålet om radioens og TVs og skolens kompetence til at bringe disse udsendelser. Hovedsagen i udsendelsen, som netop har besnåret mange, var den stærke tale om ansvar. Men hvad vil ansvar og ansvarlighed sige i denne forbindelse? Det, som overlæge Hoffmeyer lagde ind i ordet ansvar, var dette: Da et barn har krav på et godt hjem, må der gøres, hvad gøres kan, for at undgå børn uden for ægteskab, særlig blandt de purunge. De endnu ikke giftefærdige (!) unges ansvar kræver da, at de, når den gensidige kærlighed er til stede og de "på eget ansvar" skønner det rigtigt at indlede et kønsligt forhold, sørger for, at der ikke kommer et barn ud af det, derved at de gør brug af svangerskabsforebyggende midler. Udsendelsens pointe var netop derfor at belære de ganske unge om denne "ansvarlige" brug.

Det kan således ikke bestrides, at overlæge Hoffmeyers tale om ansvar på afgørende måde kolliderer mod det, som er skolens klare etiske grund i denne sag, nemlig, at kønsligt samliv udelukkende hører hjemme i ægteskabet.

De 80 underskrivere af henvendelsen til ombudsmanden anser udsendelsens tale om ansvar for uansvarlig. Og ved at fremtræde som den danske skoles troværdige vejleder og ikke som blot privatmand får overlæge Hoffmeyer og udsendelsens øvrige tilrettelæggere en autoritet, som de ikke har, og som Skole-TV ikke har kompetence til at smykke dem med.

Overlæge Hoffmeyer sagde rigtigt, at mange af de uønskede svangerskaber blandt de purunge skyldes alkoholmisbrug. Men overlægen burde vide, at det farligste berusende middel er den uansvarlige tale om ansvar, som i de senere år er blevet så udbredt både blandt kristne og humanister. Den uansvarlige tale om ansvar er alkohol for samvittigheden. Den tiltagende brug af alkohol i de senere år, som alle avislæsere ved besked om f. eks. blandt gymnasiungdommen, skyldes uden tvivl netop, at den uansvarlige tale om ansvar er blevet opium for folket.

Når undertegnede er underskriver på henvendelsen til ombudsmanden, er det ikke, fordi "en sidste skanse" skal holdes. Det er heller ikke bare et "moralpunkt", som skal forfægtes. Nej, det, det drejer sig om, er at få afsløret og bekæmpet de kræfter, som vi i kirken

tænker på, når der ved døbefonten spørges: Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? Den uansvarlige tale om ansvar hører nemlig til de kræfter, der griber efter hele personen, blot man rækker en lillefinger. Det er her, psalmistens spørgsmål hører hjemme: "Står du i pagt med fordærvelsens domstol, der skaber uret i lovens navn?" Ps.94,20.

Jørgen Glenthøj,
Borum.

PERISKOP:

Tanker fra "TEENAGER" NOTIZEN i serien "Das moderne Mädchen" af Heidi Carl (Echter-Verlag, Würzburg. DM 1,90)

Det lille fiske hefte, der er rigt illustreret, giver gode tanker til overvejelse. (Samme tema som i teaterstykket "Teenager-love"). Nogle af heftets "noter" refereres her som smagsprøve i fri gengivelse. Vi har også brug for den slags småbøger herhjemme!

I USA gik det stærkt tilbage med indtægterne for film, da fjernsynet kom frem. Det var just i dette land, at "teenager-geschäften" havde sin start. Folk, der havde fjernsynsapparat, ville nu hellere se en film i hjemlig hygge end i biografteatret. Det måtte være en absolut førsteklases film, hvis man skulle få dem til at ulejlige sig i biografen og ofre penge på en billet. De, der havde at gøre med udlejning af film, mærkede det på smertelig måde, men de fandt dog også ud af, at der dog stadig var unge mennesker, som man kunne få lokket i biografen trods fjernsynet, f. eks. unge par, som ikke ønskede at vise sig sammen i familiekredsen. Det betød et lovende marked for filmindustrien. Som følge af dette blev størstedelen af dens produktion omstillet med henblik på, hvad der kunne forlyste en teenager.

Også hos os mærkes den hårde konkurrence mellem film og fjernsyn. Vi er i dag i samme situation som i Amerika. Også inden for vor filmverden må man regne med de unge. Det er derfor, der er så mange stykker i biografen, som man mener kan interessere unge i teenageralderen.

Vi kunne glæde os derved, hvis det drejede sig om værdifulde ungdomsfilm, ja, vi ville være taknemmelige, hvis der var ægte problemfilm iblandt - eller harmløse underholdningsstykker, som vi ville more os over, men de fleste er ingen af delene, desværre. Mange af disse film er nemlig bygget over et stof, som har et forløjet indhold. De viser et snævert, falsk billede af ungdommen, og følgelig gives der derfor også falske slutninger. Mærke du allerede har fundet ud af, hvad det hele i virkeligheden går ud på? Ungdommen har ikke fået rigtig oplysning. Alle piger har en boyfriend. Har man ingen, er man en snerpe. Unge folk træffer hinanden i selskabelige sammenkomster med dens, og disse "parties" sluttet af med kyssescenerier, åh, så uskyldige! Det hele bliver underlagt suggererende slager- og dansetoner.

I de kommunistiske lande anvender partifunktionærerne et udpanset system af løgnagtighed under deres arbejde, egentlig en meget grov metode: de lyver, lyver og lyver.

Først byder det folk imod, fordi de kan skelne mellem sandhed og løgn, men efterhånden bliver de dog usikre. Mon jeg alene har ret, når partiet altid mener anderledes? Endelig kommer så det farlige øjeblik, hvor de fristes til at give efter for de løgnagtige påstande, der ustandselig gentages, for så at tro på det, som man propper i dem.

Se, det er en lignende fare, der truer os på et andet område: Vi mennesker påvirkes stærkt

af filmen. Frem for alt påvirker den let unge mennesker, og de får ved mange forestillinger forevist film, der afspejler en helt forkert opfattelse af vore unge. Man opdager snart løgnen i den første film. Man overser den, når man næste gang ser en ny, og ved følgende film tror mange allerede fast på: Ja, sådan er pigerne i dag!

Sådan en falsk forestilling har mange fået om vore unge piger - - -

Den slags giver virkelig bekymringer hos mennesker, der holder af ungdommen, hos dem, som føler et ansvar for de unge og gerne vil hjælpe dem. Men mange af filmens magnater kender ikke til sådanne bekymringer. De vil tjene penge, og det drejer sig for dem om at få fat i teenager-pigernes skillinger. Nogle skyr ingen midler for at få fat i disse penge. De konstruerer "teenager-staren".

De har forlængst fundet ud af, at ungdommen foretrækker at heltedyrke en "star", der tilhører den unge årgang, derfor viger de ikke tilbage for massefabrikation af filmstars, som bare er 14-15 årige børn. Det halvvoksne pigebarn opdager de til brug for filmen.

Teenagerbevægelse? Der findes folk af ældre generation, som virkelig mener, at teenagerdyrkelsen ("die Teenagerei") skyldes, at ungdommen af i dag ud fra egen vilje ønsker et synamisk skred for at finde frem til en ny vej og livsform, og de antyder ovenikøbet, at det åbenbart drejer sig om noget lignende som den "Jugendbevægelse", der tog fat ved århundredskiftet i Tyskland.

Ja, hvis det var sådan fat, så måtte man med glad sind give teenagerdyrkelsen sin fulde tilslutning, selv om den nu og da vil slå til skaglerne. Men desværre står det anderledes til med sagen!

Jugendbevægelsen var som et stille oprør fra en lille skare af unge mennesker, der gik imod et pres af autoritet fra de voksne, et pres, der ikke kunne udholdes, fordi de så hurtigt som muligt ville have de unge dresserede til livsformer, som var gældende i de voksnes verden. Jugendbevægelsen ville tilkæmpe sig en videre plads, hvor de unge mennesker dog for een gangs skyld virkelig kunne leve som unge.

Teenagervæsenet er derimod udpanset af voksne. Det trækker den unge pige væk fra det stille ungpigelig og ind i de voksnes livsformer på godt og ondt på et alt for tidligt tidspunkt i hendes liv.

Jugendbevægelsen talte for afholdenhed, sandhed og naturlighed i tankemåde, i tale- og livsform. Den søgte efter nye udtryk i sang, musik og måden at klæde sig på og indrette sig i boligen, ja, tog sig endogså af madproblemer, men den forsømte dog på ingen måde ved det på ny at tilegne sig og fastholde de forrige tiders gamle, uforgængelige værdier.

Teenagervæsenet tillader, at de unge bruger alle slags nydelsesmidler, som benyttes af voksne. Man efteraber hele den forløjede skinverden, som kendes fra filmen. Man finder slet ikke frem til bemærkelsesværdige nye livsytringer, men overtager et affaldsprodukt fra en kulturløs, ufrisk "Bar-Atmosfære". Fortidens kulturværdier skubbes til side, for at man kan få afsat visse tidsskrifter, grammofonplader, tekstiler osv., hvis produktion bliver udbudt på markedet som det sidste skrig.

I jugendbevægelsen søgte man at få de unge til at blive frigjorte og uafhængige - en for en - så de lærte at tænke og handle selvstændigt, man opdrog dem til at svømme mod strømmen med hensyn til godtfolks traditionsbundne sædvaner.

Lige modsat med teenagervæsenet! Der bliver det forhadte "man" skrevet med stort: Sådan klæ'r "man" sig, sådan danser "man", drikker "man" - "man" ser bestemte film, "man" gør nu sådan og sådan og må svømme med i en træg strøm af de modeluner, som baggrundsarrangerer slipper løs. Teenagervæsenet er modebetonet, virker uselvstændigt, er uden virkeligt mål og, når alt kommer til alt, reaktionær.

Ingen skal komme og sige, at denne teenagerbevægelse eller -bølge frembringer helt nye

udtryksmuligheder eller livsformer. Visse modepåhit, talemåder, gebærder i barlokaler, jargon på gader og stræder, cocktailparties, flirt, letsindighed og sentimentalitet - det er da ikke noget, der betyder fremskridt, men det er som gammelkendt kram, der dukker frem snart på en, snart på en anden måde i hvert århundrede. Det meste af det, som tiljubles som "teenagerlike", kendtes allerede i opløsningstiden i tyverne i dette århundrede.

Det kan dog være, at der blandt de unge findes en enkelt alvorligt søgende, som tror, han i teenagervæsenet har fundet sin livsform, ja, et stæsted, fra hvilket han mener at kunne protestere mod en verden, som ikke forstår ham. Dog skal sådanne søgende snart få at mærke, at det er et usikkert stæde, som de har valgt at stille sig på.

Det er gennemgående sådan, at teenagervæsenet særlig virker tiltrækkende på den typiske "lille Lise", der med sin lille forstand i sit henrivende lille hoved har fundet ud af, at man kan erobre verden med lidt flirt, lidt fjas, fnisen og pjatleri, uden virkeligt at gøre noget for at øge legemets eller sjælens sundhed, for hjertets eller åndens dannelse.

Man har ofte sagt til dig, at du skal være lydig mod de voksne. I dag vil jeg dog tilskynde dig til ulydighed mod visse voksne: Vær dog for stolt til at danse efter den melodi, som de spiller for dig, disse pengebegærlige rottefængere, teenagervæsenets hemmelige organisatorer. Lad være med at følge - for pengenes skyld - i hælene på disse ungdomsforførere, der er forkalkede indtil hjertederoden. Hav mod til at være med i nuet og for nye fremstød, men dette mod skal vise sig ved, at man kan løsrive sig fra en konformisme, der, når alt kommer til alt, i virkelighed er forældet, sentimental og våset.

- - - Din vej.

Gå din egen vej. Stryg en sætning ud af dit taleforråd. Den lyder: "- de andre gør også sådan -". Du skal ikke være en af de andre. Du skal være dig selv.

Der findes ikke en vej, som hedder "teenager-vejen", der findes kun selve livets vej for hver enkelt pige. Du må finde den vej, som er din, og blive på den vej.

Du skal protestere, hvis man vil gøre dig til "teen-ager". Din forstand er klar nok. Se at få den rigtig i brug og lær at skelne. Du har en samvittighed, som du skal gøre brug af.

Jeg vil ikke give dig skyklapper på over for alt, hvad der har at gøre med teenagervæsenets foreteelser, såsom: film, star, club, autogram, teenagerblade - eller hvad vi ellers har holdt under lup.

Nej, vi vil da slet ikke fordømme filmen, dens "stjerner", dens blade og klubber. Dermed ville vi jo selv begå den fejl, som vi bebrejder de andre: at skære alt over een kam, men du skal blot lære at være på vagt over for, hvad tiden bringer med sig, så du ikke lader dig misbruge.

Lær at dømme selv. Du kan og skal glæde dig over alt, hvad der er godt, men du skal sige nej til alt, hvad der er tarveligt og smagløst - og det ikke bare teoretisk, men også i praksis - det vil sige:

- + Ikke en skilling skal spenderes på film, som karikerer begrebet "den rene pige".
- + Ikke et øjeblik af din fritid skal spenderes i en "klub", hvor det hele drejer sig om tilbedelse af et værdiløst idol fra filmen.
- + Ikke en skilling til tossede star-fotos eller til filmlader med sådanne illustrationer.
- + Intet køb af plader med sange, der forhåner kærligheden, den ægte!
- + Gå ikke klædt, så det strider mod en ung piges værdighed.
- + Gå ikke et skridt til en berygtet danse-bar.

Over alle beslutninger om enkeltheder står din stræben efter at blive et modent, lykkeligt menneske. Dit mål er ikke at blive en eller anden "type", men at give udtryk for din egen personlighed.

En vanskelig vej - synes du? Ja, det er det, men du kan klare det, for een ting er sikkert (Fortsættes side 48)

DET RIGTIGE - - ELLER DET MULIGE

Tror I virkelig, at I kan opnå noget ad den vej? Hvilke muligheder har I for, at det kan få praktisk betydning? Det er nogle af de spørgsmål, der ustandselig stilles dem, der i øjeblikket er i gang med at samle underskrifter på "moraladressen".

Vel mener vi da, at der er rent praktiske muligheder i et valgår, hvis reaktionen bliver tilstrækkelig stor. Det er jo, som den svenske minister sagde, der modtog de mange navnelister, der ledsagede protesten mod nedskæringen af religionstimernes antal, "en fuld demokratisk tilkendegivelse", som et demokratisk samfund selvfølgelig må tage hensyn til. Men hvad der ganske konkret vil komme ud af det, kan vi ikke sige. For mange også kristne mennesker er sagen dermed væsentligt afgjort. Det er jo kun det mulige, der har reel interesse. Så langt er vi ude i dag i vor kirke. Her står vi overfor det måske mest uhyggelige vidnesbyrd om, hvor vi alle har tilpasset os til et materialistisk livssyn. Det er sikkert også en hovedårsag til, at ungdommen i dag føler sig så lidt draget til kirke og menighed. Det mulige er nemlig intet at kæmpe for og leve for, endsige begejstres for. Der er intet kald og ingen dragelse deri.

Det mulige vil sige: det, mennesker formår, og det, mennesker kan overse og forstå. Vi må i allerhøjeste grad regne med det i vort daglige liv og i samfundsforhold. Vi skal ikke gøre os mere åndelige, end vi er. Ingen af os kommer ved mange lejligheder uden om kompromisset, fordi vi er syndere, der lever i en syndig verden. Det gælder os også som menighed; selv en præst i hans sjælesorg, hvor han ofte må råde til det mindst syndige. Vi ved da udmærket godt, at der er et problem med megen byungdom i teenageralderen, der allerede er kommet langt ud, og som man må række en nødhjælp med det menneskeligt set bedste og fornuftigste, der står til vor rådighed.

Men det egentlige problem er dette, at kirken, hver gang den virkelig var kirke, gik i tro på det umulige, nemlig Guds muligheder, og spurgte efter det, der var rigtigt, og ikke efter det, der var muligt; ej heller overvejede, hvad der kom ud af det. Og alt det største begyndte at ske, hvor man regnede på den måde. I den tro gik apostlene ud i verden, i den tro bortgav den lille Frans alt, hvad han ejede; i den bundethed til det, han vidste var gudsordet, handlede Luther uden at kunne overskue, hvor det ville føre hen.

Men fra øverst til nederst er vor danske kirke gennemsyret af det modsatte syn. Det kommer frem, når det gælder kirkens fremtid i vort land og i de enkelte sogne. Hvilke muligheder er der for at få mennesker i kirke og få dem til at tro? Hvordan skal vi tale, så at de forstår det? Hvilke arbejdsformer skal vi bruge? Ingen af disse spørgsmål skal vi gå let hen over, men tilbage bliver det egentlige, at den eneste vej for os går i troen på det umulige og bundetheden til det rigtige. Tro på gudstjenesten og alle Guds løfter for den og begynd selv at leve i dem! Tro på Guds ubegrænsede muligheder for at nå mennesker, hvor hans ord får magt over os og ved Helligånden brænder i os. Gør I troskab det, han befaler, uden at spørge efter, hvad der kommer ud af det!

Vi har kristne mennesker siddende i folketing og radioråd og på bispestole. Hvad kan vi kristeligt set vente af dem? Vi ved, at de som mennesker også må regne med det mulige. Men først og sidst er de sat der for at sige det, de er bundet til som ret, om det så tilsyneladende har nogen menneskelig mulighed eller ej. Det gælder helligdagslovgivning, popradio og konfirmanders pligt til at gå i kirke o.s.v. Man skal ikke vente på store og principielle spørgsmål, for det er i alle de små afgørelser det egentlige slag står. Svinger de der,

vil de efter al sandsynlighed også svinge i de store.

Nu står vi atter overfor et ganske konkret spørgsmål: sexualmoralen og sexualundervisningen. Det store flertal, åbenbart også indenfor kirken, holder på det mulige. Det er en kendsgerning, hvad enhver præst kan konstatere fra sin kirkebogsførsel, at de fleste forlovede lever sammen inden ægteskabet; ligeledes er det en kendsgerning, at seksuelt samliv blandt teenagere i hvert fald i byerne ikke er usædvanligt. Er det så ikke vor pligt både som mennesker og som kristne at acceptere disse kendsgerninger og så forstå, at det blot vil støde de unge fra os eller lade dem i stikken, hvis vi begynder at docere, at det seksuelle samliv kun hører hjemme i ægteskabet, og forbyde undervisningen i brug af præventiver, der dog kan afbøde den værste ulykke? Man må dog overveje, hvordan det vil virke, ikk mindst dette, at kristendom igen vil blive forvekslet med moralisme! Vi møder alle disse argumenter ustandselig i disse dage, og hvor lyder de besnærende og menneskekærlige og fornuftige!

Der er blot dette ene, at Guds ord ganske klart siger noget andet. Det gælder Gamle Testamente og Jesu apostel Paulus. Ingen kan være i mindste tvivl om udfra brevene, at alt samliv udenfor ægteskab af apostlen med ord fra Herren forkastes som synd. Evangelierne siger også tydeligt det samme for den, der vil læse dem i lyset af samtidens moral og udfra Jesu forkyndelse af, hvad kærlighed er og dens forhold til budene. Valget står her altså ganske klart atter på samme front: Vil man ganske enkelt - hvad enten man selv er helgen eller synder på dette område - forkynde det, der er "rigtigt", Guds klare vilje, og tro, at den som altid er både den kærligste og bedste for enhver? Eller vil man atter vælge "det mulige"? Vil man derudfra hævde, at enhver oplæring i skolen i brug af præventiver med sigte på ungdomslivet er utilladelig, fordi det vil fordunkle, at enhver adskillelse af ægteskab og seksualliv er imod Guds livslove og derfor ødelæggende, som alle erfaringer bekræfter? Herom drejer det sig for den kristne. At også menneskelige og stærke argumenter for det samme kan fremføres, angår os ikke i denne sammenhæng.

Vil man også drage konsekvensen deraf, når det drejer sig om radio og fjernsyn og protestere imod alt det, der kæmper imod Guds klare udsagn om livslovene på dette punkt, på samme måde som man ville protestere mod udsendelser, der forsvarede det at stjæle og tegnede tyven i rosenrøde farver? Eller vil man vælge det mulige. D.v.s. se det nedefra, udfra demokratiske principper: i et demokrati må der virkelig være frihed for de forskellige synspunkter! Det er ret og billigt! Derfor må man nøjes med at protestere mod det direkte uarctige og sjofle og ikke mod en pæn og sober udsendelse som Hoffmeyers, selv om han hævdede, at onani var helt naturligt, og at spørgsmålet om samlivet hører hjemme i ægteskabet, beror på enhvers skøn - at der altså ikke er en livslov, Guds vilje, der gælder i disse ting, ganske uanset menneskers stilling dertil.

Herfra går tankerne videre til endnu større sammenhænge. Skal man hævde folkekirken og derfor folkeskolen på dåbens baggrund som en realitet, som må tages alvorligt, også af staten, eller skal man holde sig til "den virkelige verden"? Skal man hævde, at vi er et kristent folk, fordi 97 % barnedøbte står i folkekirken af egen fri vilje, som man må respektere og overlade til Gud at bedømme? Skal præsten stadig frimodig gå ud i sognet og banke på og sige: Det er Deres præst, for De er jo endnu et af kirkens børn? Eller skal han holde sig til realiteterne, den verden han kan vurdere, med så og så mange troende og de andre udenfor, hvorfor man må acceptere, at de kristne er et lille bitte mindretal, i landsognet så vel som i den store by? Forskellen i konsekvenser bliver iøjnefaldende. Efter det første syn må kirken kræve, at folkeskolen, der underviser fra 97-100 % af kirkens børn, også hviler på kirkens menneskesyn og tro - hvilket også må gælde en seksualundervisning. Eller udfra demokratiske principper hævde, at de "religiøse" skal have tilgodeset deres rettigheder i skolen på lige fod med de andre, nemlig ved religionstimer og så iøvrigt i de andre fag en objektiv undervisning, selv om den ikke hviler på et kristent grundsyn.

Skal man udfra det første syn holde staten til sin pligt at sørge for mange og store kirker til sit kristne folk, eller ydmygt stå med hatten i hånden og bede om, at det lille kristne mindretals behov for gudshuse må blive tilgodeset?

Skal man udfra det kristne syn hævde, at ethvert sygehus har pligt til at sørge for de barnedøbtes kirkelige betjening i den forstand, at dørene slås op på vid gab for andagter o.s.v. af kirkens præster; eller skal man acceptere, at en demokratisk sygehusbestyrelse må bestemme i denne sag og evt. kan forbyde kirken adgang? Så godt som altid har kirken valgt "det muliges" vej i stedet for folkekirkelige synspunkter.

Det gælder helt ned i menighedsrådsinstitutionen. Er den udtryk for en folkekirkelig, eller er det en demokratisk institution? Vil man holde sig til det mulige og stole på kirkelige lister, der evt. kan få flertal i rådene, eller vil man fra kirkens side højt og tydeligt sige: som et stykke af kirkens liv og tjeneste må ethvert menighedsråd i første række være forpligtet overfor Guds vilje, hvilket bl.a. må vise sig først i, at det slutter op om kirkens gudstjeneste og præstens arbejde, det må fremhæves som en betingelse for enhver, der vil lade sig opstille til menighedsrådsvalg, at han går ind under dette? Eller vil man atter sige: Det kan ikke nytte noget; vi må tage forholdene, som de er!

Kan det nytte noget at hævde Guds vilje? Kan det nytte noget at kæmpe imod en forkyndelse i ord og gerning, i og udenfor kirken, der klart tilsidesætter den?

Det må vi lade Gud om. Vi har kun at gøre det, der er rigtigt. Så vil der komme det ud af det, som Gud kan få ud af det. I hvert fald en ting: Den glæde, parret med hån og spot og bagvaskelse, der følger enhver, der vover at tro på Guds muligheder og prøver at gå på hans veje, hvor de så fører os hen.

Svend Aage Nielsen, Haslev.

++++
(fortsat fra side 45)

ker: Der findes en, for hvem du ikke er en eller anden "teenager". Han lader dig ikke forsvinde i mængden. Han tager ikke fejl af dig. Han forstår dig fuldt og helt. Han har altid tid tilovers for dig. Han holder af dig, trods al din ungdommelige ufuldkommenhed, på en måde som ganske overgår menneskelig forestilling om kærlighed. Han har skabt dig af kærlighed og forløst dig af kærlighed. Gå ham imøde, din Gud - han som er yngre end alle. Hos ham finder du den lykke og glæde, som dit hjerte sådan længes efter!

Det er en tysk religionslærerinde, der har skrevet serien "Das moderne Mädchen", som vi har søgt at give lidt indtryk af. Hun har været katolsk ungdomsleder og har stort kendskab til moderne ungdoms problemer. Der omtales naturligvis en del specielt tysk, men hendes tanker har iøvrigt bud til alle, der har med unge at gøre, og serien kan anbefales. De fikse tegninger og fotos er med til at give hefterne liv og gøre dem indbydende for de unge.

S. Mejndor, Hyllested.

KIRKENS - OG DE DANSKE BISKOPPERS RØST I ALMINDELIGHED - OG I DAGENS MORALDEBAT I SÆRDELESHED

Tidens kønsmoral, den praktiserede og den teoretiserede, er igen til debat. Det foresvæver endnu nogle mennesker, at der i en moralopfattelse kan indgå religiøse synspunkter. Ikke-religiøse mennesker er som regel helt indforstået med dette. Hvor denne forestilling endnu er i behold, skæler og skæver, spørger og råber man efter kirkens syn på sagen.

Det behøver man ikke at gøre forgæves, og det er der da heller ingen, der i længden har gjort. Derfor behøver ingen for deres egen skyld at forlange, at biskopperne skal udtale sig.

Kirken mener naturligvis det, den altid har ment, indtil den eventuelt skulle angre og vedgå, at den har taget fejl, og det kan tiden alene naturligvis ikke overbevise den om.

Kirkens opfattelse kendes både fra den hellige skrift, dens katekismus og dens ritualer og dens børns vågne samvittighed.

Men ikke alle - heller ikke alle kirkens medlemmer - heller ikke alle kirkens præster og dr. theol'er (jvf. aprilsnarkronikken i Kr.D.) vedkender sig kirkens opfattelse.

Det bør sig naturligvis i første omgang at kalde dette forvirring, fremfor manglende vilje og evner.

Til afhjælpning af denne forvirring og som tegn på at man tager forvirringen alvorlig som forvirring, ville kirkens officielt udtalte røst være ønskelig.

Har den da ikke lydt? Jo - en del af kirkens biskopper i Norge har udtalt sig godt og klart og vejledende, og gennem dem er kirkens røst da også i et vist omfang blevet opfattet her i Danmark. Det må vi være glade for, for biskopperne i Danmark har ikke udtalt sig samlet, og nogle af dem har udtalt sig om, hvorfor de ikke har gjort det og ikke tænker sig at gøre det. Det behøver de heller ikke på nogen måde at gøre, hvis bare de norske biskoppers udtalelser når frem til efterretning for de forvirrede og alvorligt spørgende.

For det er bare dette sidste, det drejer sig om, når vore biskoppers udtalelser efterlyses! Hvis vore biskopper her til lands ikke ved, hvad der er kristen sexual- og ægteskabsmoral, så skal de naturligvis ikke udtale sig, men så kunne vi unde dem at vide det, og så vil vi bede dem om at spørge sig frem, fordi vi går udfra, at de selv ønsker at efterleve samme, og der er nok, både her til lands og i andre lande, der er villige til at vejlede dem.

Hvis de ved, hvad der er kristen sexual- og ægteskabsmoral, (jeg tror, de ved det til husbehov, og det er blot det, det drejer sig om) så ville det være venligt og aldeles i overensstemmelse med deres ansættelsesvilkår, om de ville svare, når de bliver spurgt alvorligt.

Men deres evne til at høre alvorlige spørgsmål er i nogen måde ødelagt, for de kan åbenbart ikke høre et spørgsmål til dem om noget som helst, uden at de først og fremmest for deres indre øren hører noget om, hvad en dansk biskop er. Men det er galt hørt. Når - eller hvis der er nogle, der gerne vil høre dem i det, så spørger vi, men når der bliver spurgt om kirkens syn på sexuel samliv og udenfor ægteskabet, så er det det, man ønsker at høre noget om, og ikke vore biskoppers enkeltvis eller kollektive opfattelse af, på hvor mange hundrede måder deres eventuelle hyrdebrev vil kunne misforstås med hensyn til opfattelsen af bispestillingen.

Og et par af disse eventuelle misforståelser kan de med det samme holde op med at frygte for, nemlig følgende: At en eventuel samlet udtalelse fra deres side, om hvad kirkens vejledende syn er, skulle blive opfattet som sådan, hvis den ikke er det. Dertil er skriftens og de klare grundens kontrol for effektiv og interessen for deres svar for stærk. Og dertil udgør de tilsammen en alt for lille del af kirkens biskopper. Derfor skal de heller ikke frygte for deres egen magt. Den er aldrig større, end den frivillige tilslutning, deres ord og handlinger vil blive mødt med!

Vore biskopper må endelig heller ikke tro, at fordi de tier stille, så tier kirken stille i Danmark. Enten lyder andre biskoppers røster til belæring, trøst og vejledning over hegnet, eller også lyder kirkens røst fra andre, der under biskoppernes tavshed og med regnskabsdagen for øje udtaler sig. Når de "tier kollektivt", tier de derfor ikke på kirkens vegne, og de siger heller ikke noget om kirkens syn på en biskops gerning, men de siger naturligvis uvægerligt noget om disse ti af kirkens biskoppers måde at røgte deres gerning på. Når man endnu af og til venter på udtalelser fra vore biskopper, så er det ikke, fordi vore biskopper skal påtage sig at bestemme, hvad der er kirkens opfattelse, men så er det såmænd bare, fordi de gerne må hjælpe os andre gennem deres særlige muligheder til at få kirkens opfattelse gjort mere kendt i folket. Vore biskopper kan være ganske rolige for,

at de, der har magten - også i dette land den kirkepolitiske - er de, der sidst af alt ønsker sig tjenende biskopper, og at vore biskoppers "kollektive tavshed" er et direkte resultat af denne magtfordeling.

I en debat om disse spørgsmål i Præsteforeningens Blad i forbindelse med Haderslev-bispens radioprædiken 1. s. i fasten, forsvare biskop Beyer også bispekollegiets tilbageholdende stilling til spørgsmålet om konfirmandernes obligatoriske kirkegang, sådan som det blev rejst af Kirkeligt Forbund for nogle år siden.

Om dette spørgsmål kan siges følgende: At det er "naturligt og rigtigt, at konfirmationsforberedelse og kirkegang hører sammen", det kan selv en tyrk forestille sig, må være kirskens opfattelse, men at vi har to sakramenter - dåb og nadver - som er nødvendige til salighed, det ene på jorden veed Jesus og hans menighed. Det var og er dette, biskopperne skulle have tjent samme Jesus og samme hans menighed med at give udtryk for, da spørgsmålet blev rejst.

Poul Exner, Anholt.

LÆST: TO INDLÆG I SEX-DEBATTEN

En præst - endda en dr. theol. udi Luther - kom for nylig i Kristeligt Dagblad helt galt afsted. Han havde pludselig glemt både Bibelen og Luther og ville nu "oplyse" de stakkels læsere om, at det var hykleri, om nogen ville påstå, at Bibelen kunne give vejledning om forholdet mellem mand og kvinde, samliv før ægteskab eller ej o.s.v. - Han kunne ikke se skoven for bare træer.

Men i virkeligheden står det efterhånden sådan for mig, at man ikke engang behøver at bruge skriftsteder for at slå de moderne sex-profeter ud. Blot man bruger sin gudskabte fornuft, har man våben nok, for Gud er sandelig også fornuftens Gud. Man kan kalde det moderne syn på forholdet mellem mand og kvinde hasligt og modbydeligt - man kan kalde det i bogstavelig forstand u-menneskeligt - for tiden har jeg mest lyst til at kalde det udenfor al fornuft! Om ikke sagen var så skønnesvanger for mange mennesker, burde vi måske fra kristent hold svare den moderne sex-prædiken med den latter, den fortjener. Når der i Gamle Testamente undertiden står, at Gud, den almægtige I er, er det ofte lignende tåbeligheder hos menneskene, der er tale om.

Alt dette blev jeg mindet om endnu engang, da jeg for en tid siden fik to små bøger i hænde. Den ene er en dansk oversættelse af den unge svenske pige Kristina Ahlmark-Michanek's bog "Jomfrutro og dobbeltmoral" (Forlaget Fremad). Den anden bog er desværre - og typisk nok - ikke oversat til dansk; forlaget Fremad har nægtet at gøre det. Det er Viveka Heymans strålende svar til den første bog: "Vad vet Kristina om venskaber?" (Gebers Förlag).

Kristina Ahlmark-Michanek er en slags svensk Ulla Dahlerup; om hun også har en mislykket roman bag sig - eller noget andet i den retning, ved jeg ikke. Men bogen er et skoleeksempel på, hvordan fornuften går til grunde, når sex-religionens kvindepræster prædiker løs. I virkeligheden er der to prædikanter i den samme bog, idet den danske forfatterinde Eva Hemmer Hansen, der har oversat bogen, også har forsynet den med et langt forord samt et "Appendix" midt i værket - begge dele lige hysteriske.

Det er festligt at læse, hvordan Eva Hemmer Hansen løfter pegefingeren for de stakkels læsere og "moraliserer" værre end nogen victoriansk tante - blot i den modsatte retning. Ja, hun leger ligefrem martyr - trods en privilegeret stilling i landets største aviser, forlag og radio og fjernsyn: "fordi Bartholdy'erne sviner ens idealer til". Blandt hendes skønne idealer er selvfølgelig, at alle skolepiger skal have vejledning i brug af pessar, men også, at der til enhver skoles samlinger skulle være et anskuelsesbillede af et samleje... At hun selvfølgelig i samme åndedræt, hun kræver dette, kalder sig "frisindet", svarer jo helt til, hvad vi kender fra deres hold, der praler af deres "frisindethed".

Kristina er lige så "frisindet". Når hun stilles overfor en kendsgerning som denne, at mange unge piger slet ikke bryder sig om at begynde på samleje, fordi det er imod deres natur på det alderstrin, så ved hun kun at svare sådanne piger med foragt. Hun er fuld af "moralisk" forargelse overfor de brevkasserredaktører, der råder unge piger til at lade være, hvis de ikke har lyst: De skal have lyst - ellers er der noget i vejen med dem!

Sjovt er det også, at hun vil forbyde "kirkens mænd og kvinder at deltage i den debat", for de er "bagbundet af kristendommens traditioner". Ak, gid det var så vel i dette land... Men tank, hun kalder sig alligevel stadig for tilhænger af tolerance. Hun røber gang på gang, at hun er tilhænger af en ganske barnligt motiveret nihilisme. Hun siger, at det er "skruet og fordringsfuldt", at kærlighed og troskab skulle være selvfølgelig i ægteskabet, ja, hun mener nærmest, at ægteskabet er en umulig affære. Det, at en kvinde skulle føde børn, nævnes vist slet ikke; man har indtryk af, at det er noget pinligt og uartigt - som i Huxleys bog "Fagre nye verden". Derimod vi kristne, der elsker af hjertens lyst, så vi får børn af det, vi "tilsviner sexualiteten". Nu er bogen ganske vist fyldt med henrivende eksempler på første classes kvindeløgek. Blot fem sider længere henne beskylder hun de kristne for at overeksponere sexualiteten, når vi taler om den som en rig Guds gave. Hendes brug af litteratur og statistik er lige så rørende i al sin naivitet. Når en undersøgelse eller en statistik går hende imod, indfører hun sin egen påstand med det lille ord "nok": Det er nok alligevel sådan Ja, det er da sødt!

Men lad mig fortsætte kritikken af denne bog, som i øjeblikket spredes ud til ubefæstede sjæle landet over som billigbog, med den vejledning, der findes i Viveka Heymans bog: "Vad vet Kristina om venskaber?" - Denne forfatterinde er slet ikke kristen, kun ved hjælp af en strålende intelligens og en drøj humor (begge dele meget lig den, man finder hos en Sigrid Undset) nedlægger hun den stakkels Kristina så grundigt, at det var forståeligt, om hun gik hen og hængte sig - eller gik i kloster ... Det er morsomt nok Viveka, der ironiserer over Kristinas "kvindeløgek"; det er ikke mig, der vover at fornærme kvindelige læsere af dette blad. Kvinde er jo kvinde værst!

Viveka nyder at afsløre det "frisindets tyranni" (for at bruge Løgstrups udtryk), som Kristina er tilhænger af - f.eks. at det skal være obligatorisk, at de 15 årige skal få afprøvet pessar i skolen - altså i praksis ad teknisk vej at bryde småpigerens jomfrudom. Som nævnt håner Kristina de kristne, der kalder det seksuelle en skøn Guds gave, hun vil i stedet "afdramatisere sexualiteten". Viveka svarer med at fortælle, at "en-god gammel synder" havde spurgt hende: "Hvorfor skal man afdramatisere sexualiteten?" - Overfor Kristinas evindelige tale om "teknik og dygtighed" som en hovedsag i det seksuelle fortæller Viveka anekdoten om den unge mand, der foresatte sig at prøve alle samlejestillinger i Van der Veldes: "Det fuldkomne ægteskab", at da han kom til den elvte, knækkede han halsen ... Hun siger rammende, at teknikken har overtaget moralens rolle.

Et kærnepunkt hos pigebarnet Kristina er hendes propaganda for samleje blot for venskabs skyld, og hun mener dermed udtrykkelig et "venskab" efter f.eks. blot 10 min. bekendtskab. Viveka afslører nu med dyb alvor, at det, Kristina egentlig mener, er: samleje for at man kan blive venner! Kristina og hendes lige er så bund-fattige, at de ikke kender til venskaber. Viveka slutter sin bog med at sige, at sådanne samlejer dermed bliver den stakkels Kristinas eneste lam, som hun sandelig ikke vil formene hende.

Derimod går hun med hele sin overlegne intelligens og menneskelige viden hårdt imod Kristina, når hun vil påtvinge alle andre dette "frelsesmiddel", fordi hun ikke kender andet. Både Kristina og Eva og alle deres ligesindede betegnes ganske nøgternt som "prædikanter". Deraf kommer netop den fanatisme, der får Kristinas og de andres "traktater" til at være blot-tet for fornuft, til at gå forbi de simpleste kendsgerninger.

Afslørende i den sidste henseende er nogle overskrifter på omslaget af Kristinas bog: køns-sygdomsskræk - abortjammer. Så overlegent kan man i en bog fra arbejderbevægelsens forlag

tale om menneskers nød i dag - jo, vi er langt ude. Tænk, om man fra borgerlig side talte så overlegent om arbejdsløses og boligløses "jamren" ... Viveka svarer bl.a. med et lille skrap kapitel om "den miskendte gonococ". Kønssygdommenes baciller er nu engang så hensynsløse, at de ikke retter sig efter de mandlige og kvindelige sex-profeters prædikener. Det pessar, der med djævelens - og måske skolens og statsradiofoniens vold skal prøves på vore unge piger, beskytter nu engang ikke mod disse gonococcer, hvorfor statistikken udviser en fantastisk stigning på kønssygdomme blandt de unge.

Dertil kan så føjes Vivekas begrundede overbevisning, at adskillige af disse 14 årige piger, der ved, hvad der venter dem hos skolelægen til næste fødselsdag, sikkert kan risikere at få en kønsskræk for livet. Jeg vil tro, at Evas tavler til skolebrug med illustrationer af et samleje kan virke i samme retning. - Men så er ringen sluttet: Den begyndte med en eller anden Kristinas falske påstande om kirkens foragt for det seksuelle, og den ender med, at Kristinas og Evas sex-prædikener netop kan forårsage ringeagt og skræk for det seksuelle. Men det er jo blot den gamle historie: Når troen går ud, går fornuften ofte med. Gud er nemlig også fornuftens Gud, og hans bud og love er altid gode og velsignede for alle mennesker, kristne som ikke-kristne, og det kræver altid sin pris at se bort fra dem.

Måske er det mest skandaløse ved Kristina Ahlmark-Michaneks ringe bog, at den er oversat til dansk og udsendt i stort oplag, medens man ikke har turdet udsende Viveka Heymans strålende svar. Men sådan synes dansk demokrati og "frisind" ofte at være i dag. En sådan agitation - en sådan sex-prædiken udsættes vort folk for i dag af dets magthavere.

Poul Ulsdal, Hejls.

T I D E S A N G S K O N V E N T afholdes i Løgumkloster fra mandag aften den 6/7 til lørdag morgen den 11/7 1964. Til konventet indbydes alle, som ønsker at gøre sig fortrolig med tidesangens praksis. Hovedvægten vil blive lagt på indøvelse af tidesangens toner i daglige sangtimer ved Finn Vidørø og Rosenkilde Larsen og indførelse i dens tekster ved den daglige bibeltime. Ikke-fagfolk vil kunne deltage i foredragene med udbytte. Medvirkende bliver professor, dr.theol. Regin Prenter, fhv.sognepræst Anders Malling, provst Erich Alshauge, kirkemusikråd, dr.phil. Robert A.Ottosson, organist Torben Schousboe, pastor, dr.theol. Helge Fåhn m.fl. - Da indkvarteringsmulighederne er begrænsede, bedes interesserede allerede nu henvende sig (senest lørdag 13/6) til domorganist Ethan Rosenkilde Larsen, 61. Hellebækvej 17, Helsingør, tlf. 21.19.57. Oplysninger også hos sekretæren, stud.theol. Knud Andersen, Førstev præstegård pr. Fuglebjerg, tlf. Hyllinge 101. // Per Aagaard, Erling Brahm, Ethan Rosenkilde Larsen, Dag Monrad Møller, Finn Vidørø, Harald Vilstrup.

INDHOLDSFORTEGNELSE

7. årgang nr. 3 - Maj 1964

	Erich Alshauge:	Hold os fast ved dit Ord	41
KOMMENTAR:	Jørgen Glenthøj:	Uansvarlig tale om ansvar	42
PERISKOP:	S. Mejndor:	Tanker fra "Teenager" Notizen	43
	Svend Aage Nielsen:	Det rigtige eller det mulige	46
	Poul Exner:	Kirkens - og de danske biskoppers røst	48
LÆST:	Poul Ulsdal:	To indlæg i sex-debatten	50

R E - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

REDAKTION: C. B. Hansen, Dråby pr. Ebeltoft; O. Lund Pallesen, Kgs. Lyngby, Poul Ulsdal, Hejls; Per Dolmer, Laurbjerg; B. Riisgaard, Rimsø pr. Voldby (ansvarshavende).

EKSPEDITION: Povl Dahl, Ålsø pr. Grenå,
giro 881.42, telefon Ålsø (063) 3.16.08.

Bladet kommer i mindst 8 årlige numre og
koster 10 kr., for studerende dog 7,50 kr.